

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ У НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЯХ (МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ)

Наукові праці МАУП, 2015, вип. 45(2), с. 109—112

Розглянуто теоретичні аспекти впливу інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток сучасної світової економіки.

В умовах світової економічної кризи і обмежених фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні держави, для модернізації високотехнологічних галузей української економіки одним із першорядних заходів стає концентрація коштів для вирішення важливих пріоритетних завдань, спроможних дати реальний, конкретний ефект щодо конкурентоспроможності виробництва, забезпечення національної безпеки і соціального розвитку.

На сучасному етапі розвитку соціально-економічних систем інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) проникають практично в кожну зі сфер людської діяльності. Вони надзвичайно швидко перетворились у життєво важливий стимул розвитку світової економіки, дали можливість приватним особам, фірмам і співтовариствам, які займаються підприємницькою діяльністю, ефективніше і більш творчо розв'язувати економічні й соціальні проблеми.

Ключовими концепціями на початку XXI століття є інновації і швидкість, обслуговування і якість. У зв'язку з цим надзвичайно гострою є потреба в модернізації організаційних процесів, і частіше виникає бажання скористатися можливостями сучасних інформаційних технологій для радикальної перебудови бізнес-процесів і досягнення значного підвищення їх продуктивності.

Проблеми, пов'язані зі створенням, використанням, а також впливом інформаційних

технологій на соціально-економічний розвиток, постійно перебувають у полі зору провідних зарубіжних вчених, зокрема, М. Альберта, С. Глазьева, В. Діка, М. Мескона, Б. Мільнера, Г. Мінса, Ю. Морозова, Є. Ойхмана, Ф. Хедоурі, Д. Шнайдера та ін. Помітний внесок у розробку теоретичних аспектів формування інформаційного простору економіки та підприємств з позицій інноваційного та інформаційного менеджменту здійснили українські вчені: О. Білорус, В. Будкін, В. Гець, В. Семиноженко, В. Новицький, Ю. Пахомов, А. Філіпенко, А. Чухно та ін.

Дослідимо використання інформаційно-комунікаційних технологій в контексті розвитку сучасної системи міжнародного бізнесу.

Впровадження сучасних комп'ютерних й інформаційно-комунікаційних технологій практично в усі сфери діяльності призвело до формування єдиного інформаційного простору. Прискорення темпів створення і поширення інформації дає змогу, з одного боку, реалізовувати інтелектуальний потенціал у вигляді інновацій, а з другого – підвищує вимоги до стану інформаційної інфраструктури, що включає комп'ютери, лінії зв'язку та інформаційні ресурси.

В наш час інформація відіграє головну роль в сучасній економіці. Має місце факт стрімкого розвитку інформаційної індустрії в цілому та світового ринку інформації, зо-

крема, в останні роки. Ніколи раніше інформаційні та комунікаційні технології не розвивалися настільки швидко і не здійснювали такого значного впливу на розвиток бізнес-процесів як всередині держави, так і на міжнародній арені [1].

У міжнародній господарській діяльності з'явився новий елемент продуктивних сил у вигляді ІКТ. Інформація, в сукупності з ІКТ і знаннями, стає одним із найважливіших чинників успішного функціонування будь-якої економічної системи, здійснюючи революційний вплив на розвиток сучасних форм міжнародного бізнесу і модернізацію його старих форм.

У зв'язку з упровадженням електронної комерції й електронного бізнесу в практику діяльності фірм, корпорацій і банків відбулися істотні зміни в характері проведення комерційних і фінансових транзакцій, взаємин з партнерами і клієнтами, розробки і впровадження ділових стратегій, і, власне, конкуренції. Під впливом ІКТ усі сфери міжнародного бізнесу видозмінюються, модифікуються, адаптуються до нових явищ і відносин у діловому середовищі.

Так, об'єднання мереж різних типів і масштабів, побудова глобальної інформаційно-комунікаційної системи у вигляді мережі Інтернет призвели до створення принципово нового середовища бізнесу, до появи чисто мережевих/віртуальних компаній, в яких здійснюється сучасне високотехнологічне управління на базі електронної інфраструктури.

Проте за всієї очевидності позитивних наслідків використання ІКТ в економічній і господарській діяльності сучасного суспільства виникають певні дисбаланси і протиріччя. Так, існуюча соціальна нерівність між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, є причиною так званої "цифрової нерівності" і отже, різних можливостей для прискорення економічного розвитку, отримання якісних інформаційних послуг і підвищення добробуту населення. У цих умовах ІКТ у країнах, що розвиваються, не можуть здійснювати такого значного впливу ні на економічні системи й економічні стосунки,

ані на розвиток національного і міжнародного бізнесу, як це відбувається в розвинених країнах.

Найбільш комплексним вимірювачем конкурентоспроможності країн на сьогодні є Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК, The Global Competitiveness Index), що визначається Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum) з 2004 року. Цей індекс оцінює здатність економік забезпечувати більш високу продуктивність бізнесу, і, як наслідок, більш високі темпи економічного зростання й економічного добробуту нації. За даними Всесвітнього економічного форуму (WEF), індекс конкурентоспроможності економіки держави має високий рівень кореляції з індексом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в країні [2]. Україна у рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності за 2014–2015 рр. продовжує посідати 76 місце з тенденцією до регресу за останні 3 роки (2012–2013 рр. – 73 місце, 2013–2014 рр. – 76 місце) [3].

Водночас згідно з дослідженням, проведеним німецьким соціологічним центром за підтримки компанії Deutsche Telekom AG, майже 77 % управлінців бізнесу в Німеччині вважає стимулювання розвитку інформаційно-комунікаційних технологій стратегічним напрямом подальшого розвитку компанії для досягнення економічних результатів. У Великій Британії цей відсоток досягнув майже 87 %, а 84 % респондентів вважають, що протягом найближчих п'яти років важливість використання ІКТ для розвитку бізнесу зросте ще більше [4]. Це дослідження ще раз підтверджує важливість для України реалізації "Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів", яка була затверджена Верховною Радою України в 2009 році [5]. Враховуючи, що розвинені країни вже сформували єдиний глобальний ринок товарів, послуг і капіталу на мережевій основі й отримують від цього істотні вигоди, Україні необхідно більш активно і прискореними темпами переходити від відповідних рішень, прийнятих на законодав-

чому і виконавчому рівнях влади, до їх практичної реалізації.

В результаті розвитку ІКТ й інформаційної економіки з'явилися нові форми і види бізнесу, нові ділові концепції та нові організаційні стратегії, відбулися зміни в моделі міжнародної торгівлі (інтернет-магазини, інтернет-аукціони, інтернет-майданчики) і значно підвищилася конкуренція. Відбулося розширення функцій банків у зв'язку з розвитком електронної комерції і електронних грошей. З'явилися нові фінансові системи в Інтернеті: інтернет-банкінг (надання банківських послуг через мережу Інтернет), інтернет-трейдинг (послуги з оперування на валютному і фондовому ринках через Інтернет), інтернет-страхування (надання послуг страхування через Інтернет). Банківські послуги через мережу Інтернет – сегмент електронної комерції, що найдинамічніше розвивається. Фактично електронна комерція стала інструментом реалізації процесу глобалізації, оскільки є засобом ведення бізнесу в глобальному масштабі. За допомогою мережі Інтернет навіть дрібні й середні постачальники можуть займатися глобальним бізнесом, а замовники дістають реальну можливість вибирати постачальників. Електронна комерція розширює бізнес-простір і змінює організаційні принципи функціонування не лише торгівлі, а й виробництва і фінансів.

Таким чином, використання ІКТ у бізнесі підвищує ефективність внутрішніх і зовнішніх операцій компаній, забезпечує оперативну взаємодію постачальників і клієнтів, а також оптимізує синтез попиту і пропозиції. Більшість розвинених країн прийняли концепцію інформаційного суспільства, в них розвивається інформаційна економіка і відбуваються позитивні зміни як в економіці, так і в технологіях, культурі, соціально-економічних стосунках.

У зв'язку зі зростанням ролі ІКТ в економіці і в розвитку міжнародного бізнесу виникає кілька характерних для нових економічних реалій моментів: перший пов'язаний з тим, що відбувається розмивання кордонів між власниками і працівниками сфери знань, які нарівні з менеджерами отримують части-

ну оплати своєї праці в акціях компаній; другий – з деструкцією основ приватної власності на інформацію і знання, які спочатку пов'язані з тими, хто їх робить, і в такому разі відмежування капіталу від праці стає неможливим. Третій пов'язаний з формуванням нового типу економічної влади. В умовах, коли лімітуючим чинником технологічного, технічного і економічного розвитку стає наявність або відсутність знання, відношення до засобів виробництва перестає бути вирішальним чинником влади і впливу в суспільстві. В той же час посилюється значення освіти, знання, інтелектуалізації праці.

Це переконливо свідчить про те, що важливим завданням для будь-якої держави є створення національних інформаційних ресурсів, їх збереження і накопичення. Інформація є таким самим ресурсом, як праця або капітал. Більше того, вона є стратегічним ресурсом, оскільки компанії при ухваленні рішень в конкурентній боротьбі потребують інформації про покупців і їх переваги. Покупці при цьому хочуть отримувати якомога більш повну інформацію про продукти компанії. Саме тому інформаційні процеси дуже тісно пов'язані з бізнес-процесами.

Результати діяльності організацій, корпорацій, компаній і банків, а також фінансових і грошових фондів все більшого мірою визначаються рівнем і якістю їх інформованості і здатністю ефективного використання наявної у них інформації. У зв'язку з тим, що об'єми інформації зростають, а можливості з її сприйняття, фільтрації і переробки обмежені, необхідно створювати соціально-економічні і науково-технічні умови для інформатизації, тобто оптимальні умови для задоволення інформаційних потреб суспільства, що є можливим лише на основі формування інформаційних ресурсів і використання інформаційних технологій у мережі Інтернет.

Таким чином, інформація в постіндустріальному суспільстві перетворилася на значний ресурс для його розвитку. І якщо енергетичні ресурси виснажуються, то інформаційні, навпаки, збільшуються, сприяючи ефективнішому використанню всіх інших

видів ресурсів. Значення економічної інформації в потоці інформаційного ресурсу зростає у зв'язку з тим, що вона є підставою для ухвалення управлінських рішень у сфері господарської діяльності суспільства і держави, що сприяє забезпеченню і підтримці їхньої життєдіяльності. Інформатизація дає змогу зробити інформацію компаній, яка надається на корпоративних сайтах, доступною і, відповідно, корисною як для користувача, так і для самої компанії.

Отже, підсумовуючи, можна зробити висновок, що інформація в сукупності з ІКТ та знаннями стає одним із найважливіших факторів успішного функціонування будь-якої економічної системи, здійснюючи революційний вплив на розвиток сучасних форм міжнародного бізнесу та модернізацію старих. Під впливом ІКТ всі сфери бізнесу видозмінюються, модифікуються, адаптуються до нових явищ і відносин в діловому навколишньому середовищі. У зв'язку з впровадженням електронної комерції та електронного бізнесу в практику фірм, корпорацій і банків відбулися зміни в характері проведення комерційних та фінансових транзакцій, взаємин з партнерами та клієнтами, розробці і впровадженні ділових стратегій, і, власне, конкуренції у бізнес-середовищі.

В Україні ще недостатній рівень дослідження не лише економічних, а й соціокультурних наслідків широкого застосування ІКТ в усіх сферах національної економіки, тому нагальним є науково-практичний пошук оптимальних форм прискореного розвитку і застосування ІКТ для кожного з учасників економічних відносин.

Загалом аналіз пріоритетного розвитку ІКТ дає змогу зробити висновок, що сектор ІКТ в середньо- і довгостроковій перспективі збереже високі темпи динаміки і здійснюватиме потужний вплив на розвиток бізнесу і державного управління, зростання якості життя, появу нових форм соціалізації людей і їх комунікації.

Література

1. Безугла К. О. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку економіки / К. О. Безугла // Економіко-математичне моделювання соц.-екон. систем. – 2013. – Вип. 18. – С. 42–55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/emmses_2013_18_5.pdf
2. Безугла К. О. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку економіки / К. О. Безугла // Економіко-математичне моделювання соц.-екон. систем. – 2014. – Вип. 19. – С. 50–70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/emmses_2014_19_5.pdf
3. *The Global Information Technology Report 2015* [Електронний ресурс] / World Economic Forum. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf/
4. *LIFE 2 – Working Connected in Business and Society – the study* [Електронний ресурс] / The LIFE study series. The significance of ICT in enterprises. – Режим доступу: <http://www.studie-life.de/en/life-studies/working-connected>
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: Матеріали Парламентських слухань у Верховній Раді 17 червня 2009 р. / За заг. ред. В. І. Полохала. – К.: Парлам. вид-во, 2009. – 632 с.

Досліджено істотні зміни суспільних відносин з використанням ІКТ та з'ясовано нові можливості ведення бізнесу в умовах глобалізації.

Исследованы существенные изменения общественных отношений с использованием ИКТ и определены новые возможности ведения бизнеса в условиях глобализации.

Essential changes of social regulations with use of ICT are investigated and new opportunities for business in the context of globalization are defined.

Надійшла 20 березня 2015 р.